

RINKIMŲ STEBĖTOJO PAŽYMĖJIMO IŠDAVIMO, NAUDOJIMO IR NETEKIMO TVARKOS APRAŠAS

1. Rinkimų stebėtojo pažymėjimo išdavimo, naudojimo ir netekimo tvarkos apraše (toliau – Aprašas) nustatoma rinkimų stebėtojo pažymėjimo išdavimo, naudojimo ir netekimo tvarka, rinkimų stebėtojų teisės ir pareigos, veiklos sąlygos.

2. Aprašas parengtas vadovaujantis Lietuvos Respublikos Prezidento rinkimų įstatymo 40 straipsniu, Lietuvos Respublikos Seimo rinkimų įstatymo 61 straipsniu, Lietuvos Respublikos savivaldybių tarybų rinkimų įstatymo 58 straipsniu, Lietuvos Respublikos rinkimų į Europos Parlamentą 61 straipsniu ir Lietuvos Respublikos referendumo įstatymo 49 straipsniu.

3. Rinkimų stebėtojas – asmuo, turintis Lietuvos Respublikos vyriausiosios rinkimų komisijos išduotą nustatytos formos oranžinės spalvos pažymėjimą. Jis turi teisę stebėti rinkimus savivaldybės (apygardos) arba apylinkės, kuri nurodyta jo pažymėjime, teritorijoje.

4. Rinkimų stebėtoju gali būti rinkėjas ir užsienio valstybėms ar tarptautinėms organizacijoms atstovaujančių subjektų pasiūlytas asmuo. Rinkimų stebėtoju negali būti tos savivaldybės, kurios teritorijoje stebėtojas turi teisę stebėti rinkimus arba kurios teritorija patenka į rinkimų apygardą, meras, administracijos direktorius, jų pavaduotojai, seniūnai ir jų pavaduotojai.

5. Rinkimų stebėtojus gali siūlyti:

5.1. politinės partijos, visuomeniniai rinkimų komitetai, kandidatai;

5.2. Lietuvos Respublikoje registruotos nevyriausybinės organizacijos, kurių veikla yra susijusi su rinkimais ar žmogaus teisių apsauga;

5.3. tarptautinės organizacijos, kurių veikla yra susijusi su rinkimais ar žmogaus teisių apsauga;

5.4. užsienio valstybėms atstovaujantys asmenys;

5.5. Vyriausioji rinkimų komisija pagal pateiktus prašymus.

6. Vienu metu tas pats asmuo negali būti rinkimų stebėtoju ir rinkimų komisijos nariu; rinkimų stebėtoju ir kandidatu.

7. Politinės partijos, visuomeniniai rinkimų komitetai, kandidatai, nevyriausybinės organizacijos turi teisę siūlyti registruoti rinkimų stebėtojais ne daugiau kaip po du rinkimų stebėtojus kiekvienoje rinkimų apylinkėje.

8. Rinkimų stebėtojo pažymėjimą išduoda:

8.1. Vyriausioji rinkimų komisija – stebėti rinkimus visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje, rinkimų apygardose, specialiuose balsavimo punktuose, rinkimų apylinkėse;

8.2. savivaldybės (apygardos) rinkimų komisija – stebėti rinkimus visoje savivaldybės (apygardos) teritorijoje arba tos savivaldybės (apygardos) konkrečiose rinkimų apylinkėse.

9. Prašymai dėl rinkimų stebėtojų registravimo turi būti pateikti ne vėliau kaip iki išankstinio balsavimo dienos, išskyrus atvejus, kai yra būtinybė pakeisti asmenį, negalintį būti rinkimų stebėtoju dėl objektyvių priežasčių. Prašyme turi būti nurodyta: asmens vardas, pavardė, asmens kodas, savivaldybės (apygardos) pavadinimas, rinkimų apylinkės (apylinkių) pavadinimas.

10. Partijų, visuomeninių rinkimų komitetų, kandidatų prašymai registruoti rinkimų stebėtojus pateikiami elektroniniu būdu Vyriausiosios rinkimų komisijos interneto svetainėje www.rinkejopuslapis.lt. Prašymo registruoti rinkimų stebėtojus pateikimas baigiamas, kai dokumentą elektroniniu būdu pateikęs asmuo gauna patvirtinimą apie elektroninių dokumentų priėmimą. Kitų subjektų, išvardytų Aprašo 5.2–5.5 punktuose, prašymai pateikiami Vyriausiajai rinkimų komisijai.

11. Rinkimų stebėtojai registruojami užtikrinant lygiateisiškumo tarp politinių partijų, kandidatų ir nevyriausybinų organizacijų siūlomų rinkimų stebėtojų principo laikymąsi.

12. Rinkimų stebėtojo pažymėjimus rinkimų komisijos vardu išduoda jos pirmininkas arba kitas komisijos narys komisijos pirmininko pavedimu. Rinkimų komisijos gali atsisakyti registruoti rinkimų stebėtoją, jeigu jis neatitinka įstatymų reikalavimų ar jo veikla neatitinka Lietuvos Respublikos Konstitucijos ar įstatymų, arba panaikinti rinkimų stebėtojo registravimą, jeigu jis pažeidžia Konstituciją ar įstatymus, nesilaiko Vyriausiosios rinkimų komisijos sprendimų. Rinkimų stebėtojo registravimas gali būti panaikintas jį įregistravusios rinkimų komisijos arba aukštesnės rinkimų komisijos pirmininko. Rinkimų stebėtoją pasiūliusiam asmeniui pranešama apie atsisakymą išduoti rinkimų stebėtojo pažymėjimą arba apie registravimo panaikinimą.

13. Rinkimų stebėtojo pažymėjime įrašoma: stebėtojo vardas ir pavardė, kas skyrė būti stebėtoju (partijos, visuomeninio rinkimų komiteto, nevyriausybinių organizacijos pavadinimas ar kandidato vardas, pavardė), stebėjimo teritorija (savivaldybės (apygardos) / apylinkės pavadinimas ir numeris), rinkimų komisijos pirmininko, pasirašiusio pažymėjimą, vardas ir pavardė, parašas ir išdavimo data.

14. Rinkimų stebėtojas turi teisę:

14.1. stebėti išankstinį balsavimą savivaldybėje, specialiuose balsavimo punktuose, namuose ir stebėti rinkimus rinkimų dieną pažymėjime nurodytos savivaldybės (apygardos) rinkimų apylinkėje. Vykti pas specialiuose balsavimo punktuose, namuose balsuojančius rinkėjus gali tik kartu su apylinkės rinkimų komisijos nariais;

14.2. dalyvauti rinkimų dieną antspauduojant balsadėžę, rinkimų komisijai skaičiuojant balsus ir pildant balsų skaičiavimo protokolus;

14.3. reikšti pastabas ir pretenzijas rinkimų komisijoms dėl rinkimų įstatymų ir kitų teisės aktų pažeidimų, bet tuo pačiu neturi kliudyti, daryti įtakos rinkimų komisijų ir atskirų komisijų narių darbui ir tuo trikdyti jų veiklą bei rinkimų procesą;

14.4. raštu pareikšti apylinkės rinkimų komisijai protestą, kuris pridedamas prie apylinkės balsų skaičiavimo protokolo ir kartu su kitais rinkimų apylinkės rinkimų dokumentais pateikiamas apygardos rinkimų komisijai. Rinkimų stebėtojo protestas savivaldybės (apygardos) rinkimų komisijai pridedamas prie savivaldybės (apygardos) balsų skaičiavimo protokolo. Protestus nagrinėja ta rinkimų komisija, kuriai jie pareikšti.

15. Rinkimų stebėtojas, nustatęs, kad rinkimų komisijos nariai, rinkėjai galbūt pažeidžia rinkimų įstatymus, turi teisę kreiptis į atitinkamos rinkimų komisijos pirmininką, komisijos narius, kad šie pažeidimai būtų pašalinti.

16. Jeigu rinkimų stebėtojas pats pažeidžia įstatymus, jo stebėtojo pažymėjimas gali būti panaikintas savivaldybės (apygardos) rinkimų komisijos ar Vyriausiosios rinkimų komisijos pirmininko sprendimu. Apie sprendimą turi būti iš karto pranešta rinkimų komisijos nariams, Vyriausiajai rinkimų komisijai ir atitinkamam atstovui rinkimams.

17. Rinkimų stebėtojams draudžiama už rinkėją atlikti bet kokius veiksmus, susijusius su balsavimu.

18. Rinkimų komisijos turi pasirūpinti, kad rinkimų stebėtojui rinkimų apylinkės balsavimo patalpose būtų sudarytos tinkamos sąlygos stebėti, kaip vyksta balsavimas. Iš rinkimų stebėtojų darbo vietos turi būti gerai matomos rinkimų komisijos darbo vietos, rinkėjo kelias į balsavimo kabiną, balsavimo kabinos prieigos, balsavimo kabina ir rinkėjo kelias iš balsavimo kabinos iki balsadėžės.

19. Kai į atitinkamą rinkimų apylinkės balsų skaičiavimo protokolą įrašyti visi duomenys ir visi rinkimų biuleteniai sudėti į antspauduotus paketus ir į specialųjį voką (vokus), rinkimų apylinkės balsų skaičiavimo protokolą pasirašo apylinkės rinkimų komisijos pirmininkas ir nariai, po jų – ir rinkimų stebėtojai. Rinkimų stebėtojų pastabos pridedamos prie atitinkamo protokolo ir tampa neatskiriama jo dalimi. Protokolų kopijos rinkimų stebėtojams ir rinkimų komisijos nariams pateikiamos jų prašymu.

20. Rinkimų stebėtojas apylinkių rinkimų komisijų sprendimus dėl balsų skaičiavimo protokolų surašymo gali apskusti savivaldybės (apygardos) rinkimų komisijai ne vėliau kaip per 24 valandas nuo jų surašymo.
